

DRUŽINSKI POMOČNIKI - NOVOST V ZR NEMČIJI

-, Familienhilfe als eine Form offensiver Jugendhilfe. Arbeitsbericht über die Familienhilfe in Kassel (Erster Teil), Nachrichtendienst des Deutschen Vereins für öffentliche und private Fürsorge, 64, 10, 1984, s. 379-388. - (Zweiter Teil), Nachrichtendienst des DV, 64, 12, 1984, s. 460-469.

V zadnjih letih se je v ZR Nemčiji uveljavila nova oblika socialnega dela, tako imenovana družinska pomoč (Familienhilfe), ki jo pojmujejo kot obliko mladinskega skrbstva. Gre za to, na kratko povedano, da socialni delavec ali prostovoljci redno obiskujejo določeno družino in ji pomagajo pri obvladovanju vsakdanjih težav. O smotrih, metodah in odprtih vprašanjih take pomoči se poučimo ob primeru iz Kassla, kjer je bila družinska pomoč kot poskus uvedena leta 1978 in se je obdržala do danes. Kasselski zgled so posnemali tudi drugod, tako da že lahko govorimo o dobro uveljavljeni obliki skrbstva.

Družine, pri katerih se lahko uporabi ta ukrep, so pogosto že dobro znane skrbstvenemu organu, ki jih obravnava zaradi ene ali več naslednjih problemov: slabega gnotnega položaja, neustreznih stanovanjskih pogojev, preobremenjenosti staršev ali matere samohranilke, vzgojnih težav, socialne in vzgojne zanemarjenosti otrok, izoliranosti družine v soseski, motenih odnosov med staršema ali med starši in otroki, slabega zdravstvenega stanja, alkoholizma in drugih težav. V takih pogojih se je skrbstveni organ v preteklosti pogosto odločil, da da otroke v rejo, dokler se razmere ne uredijo. To pa je ukrep, ki ima lahko številne

neugodne posledice za otroka in za družino v celoti. Z družinsko pomočjo naj bi ravno preprečili, da bi bilo treba otroke dati v rejo in zagotovili, da bi se lahko čimprej vrnili, če so že v reji.

Družinska pomoč je torej preventivna, ambulantna oblika mladinskega skrbstva. Je oblika socialnega dela, ki uporablja tudi pedagoške in terapevtske metode. Usmernjena je k podpiranju in krepitvi primerne vzgoje v družini. Njen cilj je družino tako stabilizirati, da si nato lahko sama pomaga. Družina naj bi se zavedla svojih sposobnosti in možnosti, jih skušala uveljaviti, poleg tega pa naj bi se naučila tudi pravega odnosa do družbenih norm. Naloga družinskega pomočnika je, da družino podpira pri obvladovanju vsakdanjih konfliktov in organizaciji življenja. Pri tem uporablja v glavnem tri metode: pogovor z družinskimi člani, ki naj bi nakazal nove oblike obvladovanja problemov: osebni zgled, ki naj bi družino motiviral za drugačno spopadanje s težavami; in praktična, stvarna pomoč v gospodinjstvu, pri urejanju zadev z ustanovami in oblastjo. V posebej obremenilnih situacijah lahko družinski pomočnik zastopa družino v stikih z učitelji in delodajalci, s svetovalnico in oblastmi.

Družinska pomoč je časovno omejena, vendar je njeno trajanje odvisno od vsakokratne problematike v družini. To velja tako za skupno trajanje kot tudi za tedenski obseg dela z družino. V začetku je posamezna pomočnica porabila po 20 ur tedensko za eno družino, sedaj pa so ta obseg zmanjšali na 15 ur. Delo z družino delijo v tri faze. Faza spoznavanja traja četrto leta. Glavna faza eno leto, zaključna faza spet četrto leta. Glavna faza se lahko podaljša za večkrat po pol leta, v

temu podaljšanju pa normalno sledi četrto leta zaključne faze. Če je potrebno, obdrži svetovalnica stik z družino tudi po končani obravnavi v okviru družinske pomoči.

Delo se je začelo leta 1978 z dvema socialnima delavkama. Danes dela s 23 družinami lo družinskih pomočnic in 1 pomočnik v skupnem obsegu 350 ur (povprečno 15 ur dnevno na družino). Delo usklajuje vodja oddelka, za kar ima namenjenih 20 ur, predvidevajo pa še namestitve administrativne moči, prav tako za 20 ur. Pokazala se je tudi potreba po reorganizaciji sedanjega dela in oblikovanju regionalnih centrov za družinsko pomoč.

V Kasslu so družinske pomočnice socialne delavke, ponekod drugod pa uporabljajo tudi nepoklicne prostovoljne sodelavce. Pomočnica naj bi poleg strokovnega znanja s področja socialne pedagogike, sociologije, psihologije in prava, imela tudi praktičen smisel za pomoč pri urejanju denarnih zadev in načrtovanju gospodarjenja; pri kuhanju; znala naj bi svetovati glede zdrave prehrane, pomagala naj bi pri vzdrževanju stanovanja in organizaciji gospodinjstva, pri vzdrževanju vsakdanje higiene in zdravstvenem varstvu družinskih članov. Vsaka pomočnica je upravičena do povprečno ene ure tedensko strokovnega mentorstva. Izbere lahko med skupinsko in individualno obliko supervizije. Na supervizijskih sestankih pomočnice skupaj z mentorjem analizirajo posamezne primere ter možne ukrepe.

Poleg neposrednega dela z družino, ali bolje, v družini, pa organizirajo tudi različne skupinske dejavnosti. Vsaka dva meseca priredijo večere za starše, katerih vsebina so pogovori o različnih vsakdanjih težavah, kot npr. o položaju otroka v šoli, o pomoči otrok v gospodinjstvu

o konfliktnih s sosedi ipd. Priložnostno organizirajo tudi različne prireditve v praznovanja in izlete. Otroci se združujejo v igralne skupine, ki se sestajajo enkrat tedensko. Tudi tu udeležba ni obvezna. Namen teh skupin je omogočiti otrokom, ki imajo težave pri vzpostavljanju stikov, take stike zunaj šole, jim ponuditi vzgojno smiselne igre v prostem času; ob tem jih spoznati, kako delujejo zunaj družine. Matere z majhnimi otroki se prav tako sestajajo enkrat tedensko; otroci se igrajo, matere pa se lahko ob tem pogovorijo med sabo ali pa se pridružijo otrokom pri igri. Enkrat letno organizirajo za te družine kratke počitnice zunaj vsakdanjega okolja.

Anketa v teh družinah je pokazala, da se zdi družinam ta pomoč koristna. Na vprašanje o tem, kaj menijo, da je bil razlog, da je prišla k njim pomočnica, navajajo, da učne težave otrok, težave v odnosih med otroki in starši, preprečitev oddaje otroka v vzgojni zavod ali pripravo na sprejem otroka iz rejništva. Poleg teh navajajo kot razlog denarne težave in težave pri vodenju gospodinjstva; zunaj družine pa občevanje z oblastmi. Anketiranci pravijo, da so jim največ pomagali pogovori s pomočnicami, cenijo pa tudi pomoč pri obiskovanju uradov in pomoč v gospodinjstvu. Pogovarjali so se o vzgojnih problemih pa tudi o osebnih stiskah. Menijo, da je v družinah prišlo do sprememb. Poleg sprememb v praktični organiziranosti gospodinjstva navajajo predvsem psihološke spremembe in spremembe družinskega vzdušja. Vprašanci navajajo, da so mirnejši, da se boljše zavedajo svojih problemov, želja, pa tudi sposobnosti; bolje razumejo otroke in partnerja. Družine skoraj brez pridržka pozitivno ocenjujejo družinsko

pomoč, čeprav še zdaleč niso rešile vseh težav.

Zdi se torej, da je družinska pomoč primerna oblika reševanja omenjenih težav. Posebno žene pozdravljajo dejstvo, da so se lahko pogovorile z nekom, ki jih je razumel in jih podprl. Večino problemov se da predelati v zaupnih pogovorih. Taki pogovori so odločilno sredstvo uspešne družinske pomoči. Seveda pa je vprašanje, ali ne pride pri tem do pretirane navezanosti in odvisnosti od svetovalca, namesto da bi postala družina bolj samostojna.

Blaž Mesec

spoznavnost; bolje razumejo otroke in partnerja. Dru-
Polje, kar je bilo v družini, vendar je bilo v družini
pa organizirajo tudi različne skupinske dejavnosti. Vse-
ka dva meseca priredijo večere za starše, katerih vsebi-
na so pogovori o različnih vsakdanjih težavah, kot npr.
o položaju otroka v šoli, o pomoči otrok v gospodinjstvu